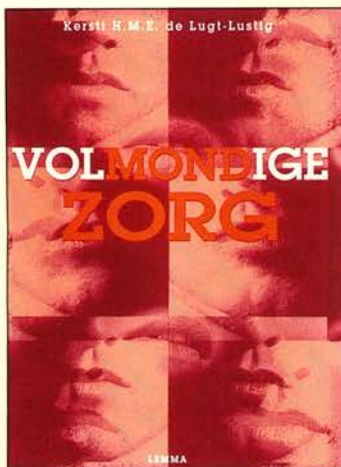

K.H.M.E. de Lugt-Lustig. Volmondige zorg. 134 bl. geïll. Utrecht: Uitgeverij Lemma BV, 1998. Prijs f 39,50. ISBN 90 5189 751 0.

Bij uitgeverij Lemma verscheen van de hand van Kersti H.M.E. de Lugt-Lustig het boekje *Volmondige Zorg*. Het is het theorieboek van een handleiding over mondzorg voor verzorgenden in het MBO. Een leerlingboek en docenthandleiding moeten nog volgen.

Het is natuurlijk moeilijk om een boek te bespreken dat een onderdeel gaat vormen van een groter geheel. Dit boek vormt de theoretische basis die het fundamenteel gaat vormen van aparte uitgaven waarmee de praktische mondzorg zal worden geleerd en onderwezen. Niettemin kan het boek een krachtig stuk informatie geven op een terrein dat meestal te weinig aandacht krijgt.

De gemiddelde MBO'er is een leek op het terrein van de tandheelkunde. Dat is niet vreemd, want ook het kennisniveau van de gemiddelde arts over zo'n gedetailleerd onderwerp is niet zo hoog. Het betekent wel dat een boek dat pretendeert een theoretische basis te geven, goed toegankelijk moet zijn en duidelijke informatie moet geven. Het doel van *Volmondige Zorg* is "Kennis en vaardigheden aan te bieden om zorgvragers op een adequate wijze te ondersteunen in hun mondverzorging". De noodzakelijke informatie over dit onderwerp is inderdaad allemaal terug te vinden in dit boek. Het bevat een schat aan theoretische en praktische details. Het is geschreven door een enthousiaste betrokken auteur met veel praktische kennis van zaken. De praktijk zal echter moeten leren in hoeverre de informatie voldoende toegankelijk is voor de doorsnee MBO'er. Ondanks de verklarende woordenlijstjes is het geen naslagwerk en de vage, soms ondersteboven afgedrukte foto's maken dit niet beter. Voor een volgende druk of de uitgaven van de nog te volgen delen van de onderwijsserie kan wellicht de serie 'In goede handen' (voor verpleegkundigen) tot voorbeeld dienen.

De tandheelkundige professie kan voorlopig nog goed terecht met hoofdstukken uit de meer gespecialiseerde literatuur.

K.L. Weerheijm, Amsterdam

A.M. Rabie, M.R. Urist (red.) Bone formation and repair. Proceedings of the International Symposium on Formation and Repair of Mineralized Extracellular Matrix, Hong Kong, 18-19 oktober 1996. 222 bl., geïll. Amsterdam: Elsevier Science, 1997. Prijs f 312,70. ISBN 0 444 82652 1.

Het afgelopen decennium is er mede door het pionierswerk van Dr. Urist een aanzienlijke vooruitgang geboekt in de kennis over botbiologie, botmatrixactoren en de karakterisering van groeifactoren die botvorming kunnen stimuleren en induceren. Groeifactoren van de superfamilie van de Transforming Growth Factor β

(TGF- β), met name de bone morphogenetic proteins (BMP), bleken zeer potente groeifactoren te zijn die bot kunnen induceren op ectopische plaatsen. Een groot aantal potentiële toepassingen van BMP lijkt in het verschiet te liggen, zoals voor botgroei in orthopedie en traumatologie, kaakwalverhoging in de tandheelkundige implantologie, osseointegratie van implantaten, herstel van parodontium, botreconstructie na botverlies ten gevolge van bestraling of tumorchirurgie.

Het boek bevat het verslag van een symposium over botvorming en botherstel in 21 korte bijdragen en 39 abstracts, verdeeld over twee hoofdonderwerpen. Het eerste behandelt botinductie en de rol van angiogenese in heling en het tweede de regulatie van extracellulaire matrixbiosynthese en extracellulaire matrixmoleculen. De inleiding van het eerste hoofdonderwerp geeft een algemene beschrijving van mineraliserende weefsels (Veis). Daarna volgen drie bijdragen over BMP (Urist en Rabie), gevolgd door zeven bijdragen over meer (pre)klinische toepassingen, zoals het gebruik van composieten, allogeen of autogeen bot als implantaat en de toepassing van TGF- β ter bevordering van osseointegratie. Het tweede hoofdonderwerp (ECM matrix) bevat acht zeer uiteenlopende onderwerpen over bijvoorbeeld de matrixmoleculen van dentine, de serumeiwitten in dentine en glazuur, en twee bijdragen over matrixvesicles uit de groeiplaat.

Het probleem van een verslag is vaak dat de kwaliteit en het onderwerp van de bijdragen nogal eens variëren of afwijken van het gestelde onderwerp. Ook hier is dat het geval. De bijdragen zijn vaak heel beknopt; sommige missen kwaliteit of hoorden qua onderwerp niet thuis op dit symposium. De afbeeldingen zijn niet altijd even duidelijk. Het hoofdstuk over de dentin matrix proteïns vertoont een aantal fouten in de literatuurverwijzingen en enkele publicaties bevatten veel spelfouten. Een strengere hand van de editors ware wenselijk geweest.

Sommige onderwerpen en de aanpak, zoals het biochemisch werk naar de functie van de matrixvesicles doen nogal gedateerd aan. Hoewel het voor de insider interessant is de bijdragen van Urist te lezen over de vele problemen die de isolatie van de eerste BMP met zich meebracht, bevatten deze verhalen over het algemeen te veel technisch-biochemische informatie die de lezer nu nog weinig zal boeien. Enkele recente overzichtspublicaties (Reddi, 1998) en boeken (Bilezikian, Raisz and Rodan (red), 1996) geven de lezer een beeld van de stand van zaken dat veel meer up-to-date is dan dit boek met betrekking tot botherstel, botregeneratie en de rol van groeifactoren.

A.L.J.J. Bronckers, Amsterdam

Recensie-exemplaren

Het merendeel van de hier aangekondigde uitgaven zal nog nader in één van de volgende afleveringen worden besproken.

- World Health Organisation. Oral health surveys – basic methods (4th ed.) 66 bl. Geneve: WHO, 1997. Prijs 19 Swfr. ISBN 92 4 154493 7.
- J. Groenink. Salivary Defence Mechanisms against Actinobacillus actinomycetemcomitans. 155 bl. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam, 1998. Academisch proefschrift. ISBN 90 9012119 6